

آشنایی اجمالی با

حکمت سرای لقمان

ضمیمه ی شماره ۳۲ کتاب معرفی حکمت سرا

www.hekmatjoo.ir

ویرایش تابستان ۱۳۹۵

فهرست

۲	..... طلیعه
۳	..... ۱. تعریف و جایگاه حکمت سرای لقمان
۵	..... ۲. تاریخچه حکمت سرای لقمان
۷	..... ۳. وظایف حکمت سرای لقمان
۱۰	..... ۴. موقعیت فعلی حکمت سرای لقمان
۱۱	..... ۵. برنامه های آینده حکمت سرای لقمان
۱۲	..... ۶. آفت شناسی حکمت سرای لقمان

بسم الله الرحمن الرحيم

طلیعه

متن پیش رو به معرفی اجمالی حکمت سرای لقمان می پردازد. تفصیل هر یک از محورهایی که در ادامه ذکر می گردد در دیگر ضمائیم کتاب معرفی حکمت سرا قابل مشاهده است ولی به خاطر پراکندگی و گستردگی فعالیت های حکمت سرای لقمان این ضمیمه تنظیم شده تا افراد علاقه مند به شناخت نسبت به حکمت سرای لقمان اطلاعات کلی را دریافت نمایند.

در فصل اول حکمت سرای لقمان تعریف می شود و جایگاه حکمت سرای لقمان نسبت به دیگر فعالیت ها مانند حکمت سرای سلمان و کوثر تبیین می گردد.

در فصل دوم تاریخچه ی مختصری از حکمت سرای لقمان ارائه می شود.

در فصل سوم وظایف حکمت سرای لقمان حداقل در هشت محور توضیح داده می شود.

در فصل چهارم موقعیت فعلی و وظیفه ای حکمت سرای لقمان در سال ۹۵ تبیین می گردد.

در فصل پنجم طبق سند راهبردی و بر اساس وظایفی که حکمت سرای لقمان دارد، به برنامه های آینده ی حکمت سرای لقمان اشاره می شود.

در فصل ششم به آفت شناسی حکمت سرای لقمان پرداخته می شود و روشن می شود که در صورت بی توجهی به این آفت ها ممکن است از ویژگی های حکمت سرا چه سوء استفاده هایی شود.

۱- تعریف و جایگاه حکمت سرای لقمان

در آغاز به واژگان "حکمت سرای لقمان" و علت نام گذاری آن اشاره می شود:

حکمت سرا: از دو کلمه ی حکمت و سرا تشکیل شده است.

منظور از "حکمت" شناسایی و حرکت به سوی حقایق و هنجارهایی است که خداوند حکیم تعیین نموده است. معرفی واژه ی حکمت در لغت و اصطلاح از دیدگاه قرآن و عترت و با توضیح مختصر دانشمندان در ضمیمه ی ۱۰ آورده شده است.

معانی مختلفی برای "سرا" در لغت نامه ی فارسی ذکر شده است که در ذیل به بعضی از آن ها اشاره می شود:

- فرهنگ لغت معین: خانه، مکان، بنای عالی

- لغت نامه ی دهخدا: بارگاه، منزلگاه، اندرون و حرم، کوشک، قصر، بیت

- فرهنگ لغت معین: خانه، جا، مکان، منزل

استفاده ای که از واژه ی "سرا" در حکمت سرا شده است در معنی "جایگاه" می باشد. به طور خلاصه واژه ی "حکمت سرا" به معنی "جایگاه حکمت" است و الزاما به یک مکان فیزیکی اطلاق نمی شود.

لقمان: سوره ی سی و یکم قرآن به همین نام می باشد. لقمان شخصیتی است که طبق احادیث معصومین

علیهم السلام از پیامبران نبوده و شاخصه ی اصلی لقمان در داده شدن حکمت به وی می باشد.

واژه ی لقمان برای موضوعات پژوهشی حکمت سرا انتخاب گردیده است. به عبارت دیگر می توان گفت هر نوع مطالعه، تحقیق و فعالیتی که جنبه ی پژوهشی دارد زیر مجموعه ی فعالیت های حکمت سرای لقمان قرار می گیرد.

موضوع محوری این پژوهش حکمت جویی است و امکان عملیات این فعالیت های پژوهشی در کشور عزیز جمهوری اسلامی ایران از سن بعد از بلوغ به طور حداکثری قابل اجراست. خدمات حکمت جویی قبل از بلوغ منوط به تغییر قوانین در ساختارهای موجود تعلیم و تربیتی حاکم بر دبستان هاست لذا این پژوهش به شناسایی و طراحی الگوی تعلیم و تربیت برای بعد از سن بلوغ پرداخته است و از آن جا که حکمت در سراسر زندگی انسان از قبل تولد تا قبل مرگ حائز اهمیت است می توان گفت مدخل و نقطه ی ورود پژوهش برای یک زندگی حکمت جویانه از سن بلوغ آغاز گردیده است. در این راستا می توان گفت شناسایی تعلیم و تربیت حکیمانه برای بعد از سن بلوغ در حقیقت شناسایی راه های تعلیم و تربیت حکیمانه از سن قبل از تولد است چرا که مخاطبین حکمت سرای لقمان که افراد در سن بلوغ هستند اولین کسانی هستند که در معرض تشکیل خانواده و تولید نسل قرار می گیرند تولید نسلی که تعلیم و تربیت حکیمانه آن از قبل تولد مدنظر قرار گرفته است.

۲- تاریخچه حکمت سرای لقمان

بهمن سال ۱۳۸۷ نقطه ی عطفی در تشکیل حکمت سرای لقمان می باشد. در این زمان حدود ۴۰ نفر از افرادی که سوابق ارتباطی در عرصه ی تعلیم و تربیت داشتند و دغدغه مند اصلاح ساختارهای رسمی تعلیم و تربیت به خصوص در دبیرستان و دانشگاه را بودند گردهم آمدند، لذا این زمان را نقطه ی عطف حکمت سرای لقمان می دانیم.

از نعمت های بزرگی که خداوند به این جمع عطا نمود این که سوابق ارتباطی این افراد باعث شد که بهمن ۸۷ فقط به عنوان یک شروع نباشد بلکه تجدید بیعتی باشد در ادامه ی فعالیت ها و برنامه های گذشته ای که با عناوین مختلف انجام شده بود از جمله:

- تشکیل جمع هایی با محوریت قرآن و عترت در شب، چهارشنبه و پنج شنبه شب ها
- کانون تربیت اخلاق و اندیشه
- فعالیت های مردمی در قالب طرح زائر، طرح مضطربین و...

این جمع در سال ۸۷ با نیت طراحی و نهایتاً عملیات یک فرآیند تعلیم و تربیتی که بتواند جایگزین دبیرستان و دانشگاه شود با هم بیعت کردند و کارهای مختلفی انجام شد که در هر سال به لطف خداوند فعالیت های چشم گیری صورت گرفت که در صفحه بعد به صورت اجمالی به این فعالیت ها اشاره می شود.

سال	فعالیت ها
۸۷	بین ۴۰ نفر همکاران حکمت سرا معارفه صورت گرفت که بتوانند تقسیم کار اولیه در زمینه های تحقیقاتی را شروع کنند.
۸۸	از بین همکاران افرادی به عنوان شورای راهبردی انتخاب شدند و هماهنگی بین دیگر همکاران بیش از قبل انجام شد.
۸۹	مکانی به صورت امانت در خیابان عسگریه در اختیار حکمت سرا قرار داده شد و حدود بیست گروه تحقیقاتی موضوعات مختلف مربوط به طراحی حکمت سرا را آغاز نمودند.
۹۰	حدود ۳۰ نفر فرهیخته و مستعد جهت بازوگیری (که مهم ترین رکن نیروی انسانی در حکمت سرا است) شناسایی شدند و دوره های آموزشی را شروع کردند.
۹۱	طراحی اولیه ی آنچه باید به مخاطبین آموزش داده شود در قالب ساحات آغاز گردید.
۹۲	بازوگیران و مدیران ساحات که در حکمت سرای سلمان به صورت عملیاتی فعالیت خود را شروع کرده بودند ، پشتیبانی شدند.
۹۳	مکان بیت النور جهت تمرکز بخشی به فعالیت های گوناگون تهیه شد.
۹۴	کتاب " نقش مردم در تحول بنیادین دبیرستان و دانشگاه در قالب معرفی مرکز پژوهشی حکمت سرا" منتشر گردید.
۹۵	تدوین ۸۰ ضمیمه ی کتاب "نقش مردم در تحول بنیادین دبیرستان و دانشگاه در قالب معرفی مرکز پژوهشی حکمت سرا" در قالب حداقل فایل صوتی و حداکثر مکتوبات قابل عرضه آماده گردیده است .

تفصیل فعالیت های مذکور در ضمیمه ی ۴۱ بیان گردیده است.

۳-وظایف حکمت سرای لقمان

اصلی ترین وظیفه ی حکمت سرای لقمان پژوهش و مطالعه جهت طراحی و معرفی نمونک پیشنهادی تعلیم و تربیت از سن بلوغ تا ازدواج و اشتغال است معمولا به این وظایف طراحی می گوئیم و حکمت سرای لقمان را یک واحد طراحی می دانیم که در کنار حکمت سرای سلمان و کوثر که رویکرد عملیاتی دارند، قرار می گیرد.

انفکاک طراحی و عملیات در یک کار پژوهشی غیر ممکن است ولی برای نظام بخشی به فعالیت ها، هر آن چه را که به نشان دادن راه مربوط می شود طراحی می گوئیم که زیرمجموعه ی وظایف حکمت سرای لقمان است و به آن چه که مربوط به رفتن راه است عملیات گفته می شود که زیر مجموعه ی حکمتسراهای سلمان و کوثر می باشد.

ارتباط طراحی و عملیات از چند منظر قابل بررسی است:

۱. معمولا نیروهایی که کار طراحی را عهده دار هستند فعالیت عملیاتی هم دارند و در بیشتر موارد نیروها هم در حال تولید پژوهش و مطالعه هستند و هم خدمت گزار حکمت سراهای سلمان و کوثر می باشند این موضوع سبب وحدت بخشی بین طراحی و عملیات می شود.
۲. مطالعه ی آنچه در عملیات صورت می گیرد به عنوان یکی از قسمت های مهم طراحی محسوب می شود. به همین دلیل انفکاک عملیات و طراحی (به عنوان یک اتاق فکر دور از صحنه ی اجرا) رخ نداده است به عبارت دیگر وظیفه ی طراحی فقط ارائه ی یک طرح به واحد عملیات نیست بلکه مشاهده و بازخوردگیری طرح های ارائه شده و همچنین نیاز سنجی و بررسی شرایط و طرح های مورد نیاز در عملیات، باعث شده تا طراحی منفک از عملیات نباشد.

۳. طرح سوالات، معرفی دیدگاه ها ، استفاده از عقل جمعی مخاطبان و والدینشان و... قسمتی از طراحی در حکمت سرهای سلمان و کوثر است به عبارت دیگر در بین عملیات و طراحی تقسیم کار صورت می گیرد ولی در عمل به هم تنیده است.

وظایف حکمت سرای لقمان را در هشت محور می توان خلاصه نمود:

۱. مطالعه، تحقیق و پژوهش نسبت به آنچه به تعلیم و تربیت سن بلوغ به بعد مربوط می شود و به وسیله ی آن می توان یک ساختار جایگزین برای دبیرستان و دانشگاه طراحی کرد.

۲. تولید محتوایی که از طریق مطالعات صورت گرفته، برای فعالیت ها ساختار و راهبرد ایجاد می کند. این تولید می تواند شامل مباحث مبنایی، ارکان، اصول، شیوه ها و ... باشد.

۳. نقد و بازبینی فعالیت هایی که در حکمت سرهای سلمان و کوثر صورت می گیرد که بتواند از تولیدات و پژوهش های صورت گرفته بازخوردگیری کند.

۴. تولید محتوایی پیرامون تزکیه و تربیت که تحت عنوان بازوگیر مطرح می شود. بازوگیری جایگاهی برای پشتیبانی، رهبری، یآوری و حمایت از حکمت جوان است. این موضوع از زیر مجموعه های پژوهش به شمار می آید ولی به علت اهمیت و گستردگی آن به عنوان یکی از مهم ترین وظایف حکمت سرای لقمان محسوب می شود. ضمیمه ی ۱۳ به توضیح پیرامون بازوگیری پرداخته است.

۵. تولید ساحات در اصل علوم مرتبط با یک نوجوان و جوان است. ساحات به مثابه یک شهر علم به حکمت جو معرفی می شود و میدان های آن شهر به وی عرضه می گردد.

هرچند این مورد نیز زیرمجموعه پژوهش است ولی به علت اهمیت عنوان جداگانه ای را به خود اختصاص داده است. تولید ساحات در ضمیمه ی ۱۹ توضیح داده شده است.

۶. ارتباطات که شامل فعالیت های روابط عمومی از قبیل سایت، معبر، اطلاع رسانی و ... می باشد.

۷. پشتیبانی نیروی انسانی و منابع مالی که در مجموع اصلی ترین فعالیت آن ایجاد فضای مناسب جهت

مرتبط نمودن افراد با یکدیگر و ایجاد تعامل با حکمت سراسر است که در قالب فعالیت های مجمع خیرین

(متشکل از افرادی است که از لحاظ فکری و مالی به حکمت سرا کمک می کنند. در ضمیمه ی ۳۵

به توضیحات بیشتری درباره مجمع خیرین پرداخته است).

۸. ارائه ی خدمات محتوایی که به سن بلوغ مرتبط نیست مانند رصد کردن و ارتباط با مخاطبینی که در

آینده می توانند مخاطبین حکمت سرا باشند.

کسانی که در واحد عملیات پاسخگوی مخاطبین هستند به طور دائمی با حکمت سرای لقمان مرتبطند.

این به معنای وابستگی و تحت نظر بودن واحدهای عملیاتی نیست بلکه واحدهای عملیات به صورت

مستقل فعالیت های خود را انجام می دهند و مسئولیت هماهنگی، هم فکری، هم اندیشی، هم افزایی

بین چند واحد عملیات به عهده ی حکمت سرای لقمان است.

۹. آماده سازی طرح برای ارائه به کشور (مرتبط شدن با ارگان ها جهت ارائه ی طرح)

۱۰. ارزیابی و تصدیق گری برنامه ها و فعالیت ها

۱۱. برنامه ریزی جهت رسیدن به سند چشم انداز

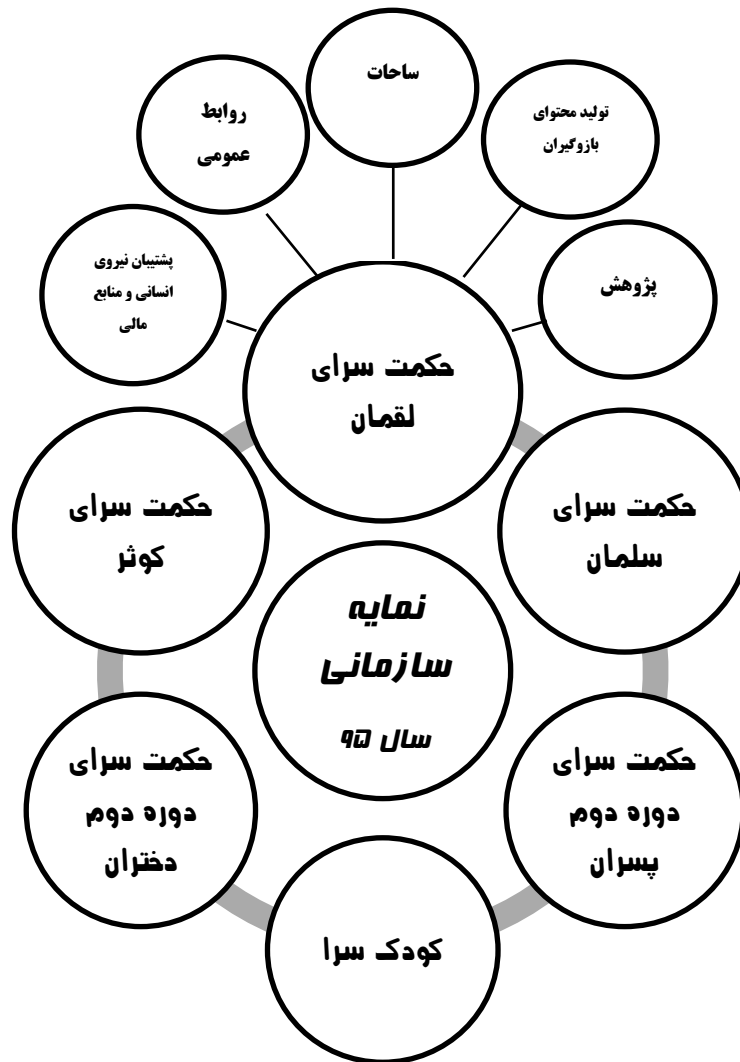
۱۲. ارائه ی محتوا و روش به مراکزی که درخواست خدمات می کنند و به کمک های علمی و پژوهشی

نیاز دارند.

۴- موقعیت فعلی حکمت سرای لقمان

در حال حاضر وظایف هشت گانه که در فصل قبل توضیح داده شد در یک ساختار سازمانی قرار گرفته است. حکمت سرای لقمان در کنار هماهنگی و ارتباطی که با پنج واحد عملیات حکمت سراهای سلمان و لقمان و حکمت سراهایی که در سال های آینده حکمت جو می پذیرند و کودک سرا دارد دارای پنج بخش غیر عملیاتی است که در چارت زیر آورده شده است.

از نظر مکانی بیشترین تعاملات در بیت النور صورت می گیرد و در کنار بیت النور هم مکان های دیگری جهت ملاقات بین افراد همکار قابل استفاده است.

۵- برنامه های آینده حکمت سرای لقمان

بر اساس سند راهبردی حکمت سرا برنامه های آینده تا سال ۱۴۰۳ به سه دسته ی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت تقسیم شده که در ضمیمه ی ۴۴ به صورت مفصل توضیح داده می شود.

به صورت مختصر مسیری که حکمت سرای لقمان طی می کند به جایی منجر می شود که بتواند یک نمونه ی عملیاتی و اجرا شده را در اختیار کشور عزیز جمهوری اسلامی ایران و هم چنین کشورهای علاقه مند به اجرای چنین طرحی قرار دهد که مدیریت خدمت رسانی به افراد سن بلوغ تا سن اشتغال و ازدواج (در حال حاضر در قالب دبیرستان و دانشگاه عرضه می شود) را به عنوان یک مجموعه ی به هم پیوسته و مبتنی بر اصول دینی و علمی عرضه می کند.

این برنامه ها در کنار اتفاقاتی است که در حکمت سراهای سلمان و کوثر می افتد که حکمت جویان در حین خدمت رسانی که به ایشان می شود، باید به آن بلوغی برسند که حداقل تعدادی از آن ها بتوانند نمونه ی عملیاتی حکمت سرا را برای دیگر افراد در آستانه ی سن بلوغ عرضه کنند.

۶- آفت شناسی حکمت سرای لقمان

از آن جایی که هر فعالیتی در معرض آفت و آسیب قرار می گیرد لازم است روزه های احتمالی برای آفت ها شناسایی و پیشگیری شود.

آفت هایی که حکمت سرای لقمان ممکن است در معرض آن قرار گیرد عبارتند از:

۱. حکمت سرای لقمان تبدیل به اتاق فکری شود که بدون ارتباط یا ارتباط حداقلی با واحدهای عملیات باشد و فقط طرح دهد به گونه ای که طرح هایش بر اساس نیازها و توانمندی های واحدهای عملیات نباشد و به عبارتی تبدیل به یک اتاق فکر بدون در و پنجره شود!

برای جلوگیری از این آفت باید تدابیری اندیشیده شود که ارتباط بین عملیات و طراحی ضمن اینکه مستقل از یکدیگرند مرتبط با یکدیگر باشند یعنی با حفظ استقلال یک ارتباط حداکثری داشته باشند.

۲. واحدهای عملیات به گونه ای به حکمت سرای لقمان وابسته شوند که به جای اینکه از حکمت سرای لقمان طرح، ایده و نظر دریافت کنند، فقط بخواهند دستور بگیرند و منفعل نسبت به برنامه های حکمت سرای لقمان باشند و برنامه ریزی کارهایی که خودشان می توانند انجام دهند را برون سپاری و واسپاری کنند.

جهت پیشگیری از این آفت باید توجه داشت آن مقدار خدماتی را که خود واحدهای عملیات می توانند به مخاطبینشان عرضه کنند لازم نیست از حکمت سرای لقمان دریافت کنند و به این ترتیب استقلالشان را حفظ کنند.

۳. گستردگی فعالیت ها به میزانی باشد که تکلیف مالایطاق ایجاد کند. از آن جایی که سن بلوغ تا اشتغال و ازدواج را می توان مقدمه ی یک نسل دانست مطالب مربوط به حکمت سرای لقمان آن قدر گسترده است که موضوعی نیست که به مسائل انسانی مربوط باشد ولی در ذیل حکمت سرای لقمان قرار نگیرد. آفتی که دارد این که حکمت سرای لقمان صرفاً یک ایده پرداز نظری و غیر عملیاتی شود و گستردگی مطالب تولیدی و پژوهشی به حدی باشد که از امکان طاقت افراد فراتر رود.

برای پیشگیری از این آفت لازم است به میزان نیروی انسانی و امکانات موجود و امکاناتی که نیروی انسانی جدید دارد، وارد عرصه های پژوهشی شود نه به حدی که نیاز است! چرا که نیاز چنین فعالیت هایی خیلی بیشتر از طاقت همکاران است.

توجه به این که معادل نیاز، امکانات و نیروی انسانی تهیه شود و سپس خدمات داده شود اهمیت دارد.